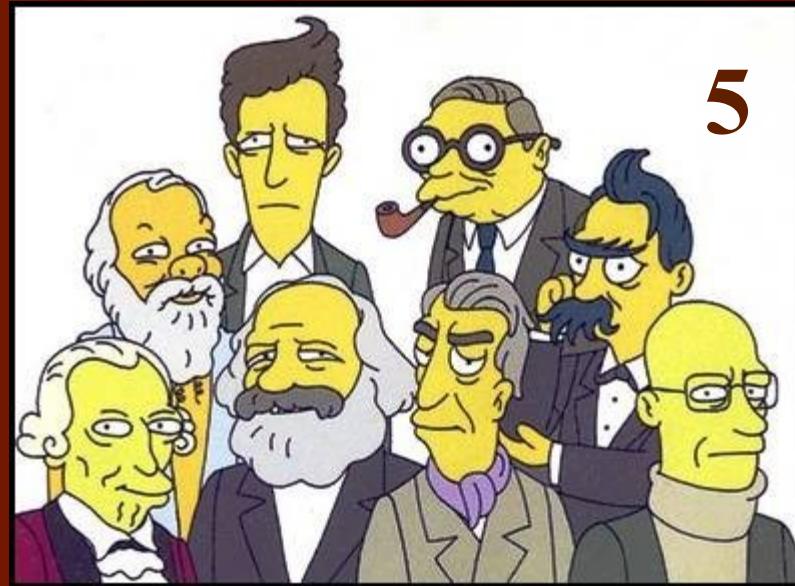

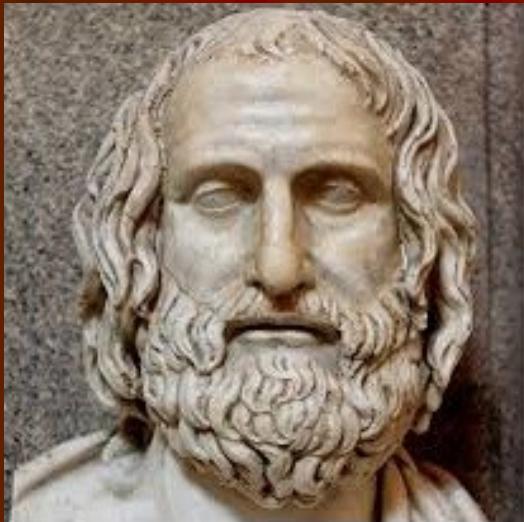
Úvod do filozofie 1/Filozofie 1

Sofisté, Sókratés & spol.

Sofisté

- první učitelé moudrosti (rétoriky a argumentace);
- popírání existence pravdy nezávislé na člověku;
- 3 základní teze:
  1. *fenomenalismus* – skutečnost je poznatelná jenom ve svých (pro)jevech;
  2. *subjektivismus a relativismus* – poznání závisí na subjektu, nic neplatí absolutně;
  3. *skepticismus* - ohledně pravdivosti (poznání či výroků);

Žeby byl mírou
všech věcí... Míra?

Prótectorás z Abdér (480 – 410 př. n. l.)

*„Mírou všech věcí je člověk –
jsoucích, že jsou, a nejsoucích,
že nejsou.“*

- existují jenom názory, nikoliv fakta;
- každý člověk usuzuje vždy jenom na základě vlastní (subjektivní) zkušenosti, neexistuje možnost objektivního poznání!

Gorgiás z Leontín (asi 483 – 376 př. n. l.)

- učitel rétoriky;
- spis *O nejsoucnu*;
- představitel skepticismu.

„*Nic neexistuje.*

I kdyby něco existovalo, nebylo by to poznatelné.

*I kdyby to bylo poznatelné, nebylo by to
sdělitelné.*“

Sofismata a paradoxy

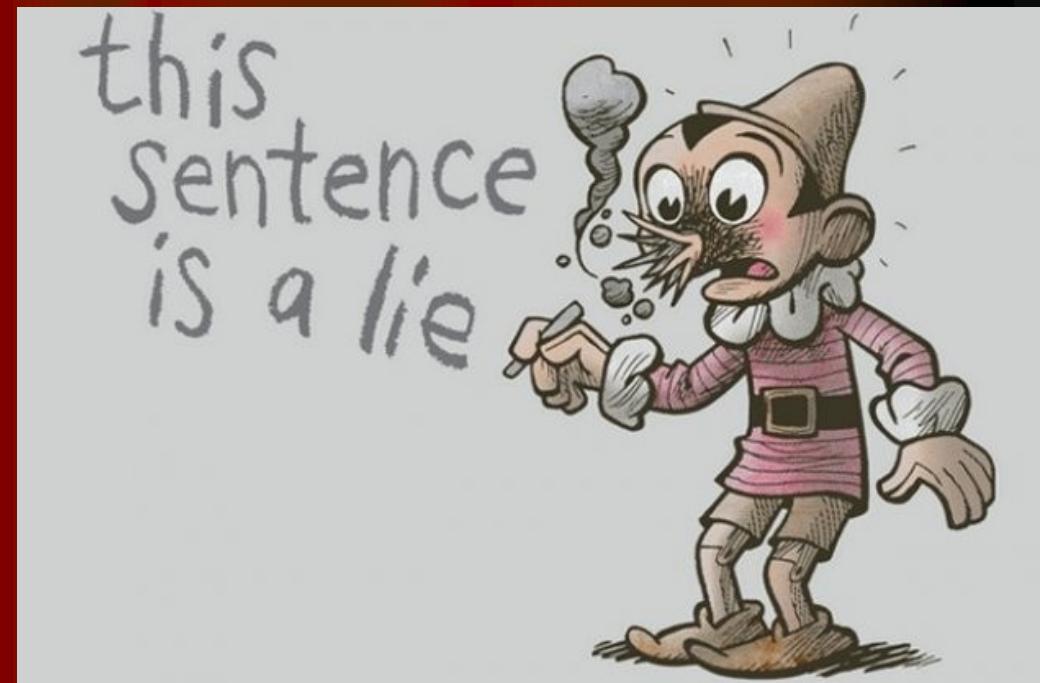
Co je lepší, věčná blaženost nebo chleba se sádlem a cibulí?

1. Je něco lepšího než věčná blaženost? Ne, nic.
  2. Chleba se sádlem a cibulí je ale lepší než nic.
- Z: Chleba se sádlem a cibulí je lepší než věčná blaženost.

Může všemohoucí Bůh stvořit kámen, který sám nezvedne?

VŠICHNI KRÉŤANÉ JSOU
LHÁŘI! A JÁ JSEM KRETÉN!

Logický paradox:

- (1) Věta č. 2 je pravdivá.
- (2) Věta č. 1. je nepravdivá.

Tvůj otec je pes!

Dionýsodoros: „Říkáš, že máš psa?“

Ktéssipos: „Ano, je to pěkný rošťák.“

Dionýsodoros: „A má štěňata?“

Ktéssipos: „Ano, a všechny jsou po něm.“

Dionýsodoros: „A ten pes je jejich otcem?“

Ktéssipos: „Ano, sám jsem ho viděl pářit se s matkou štěňat.“

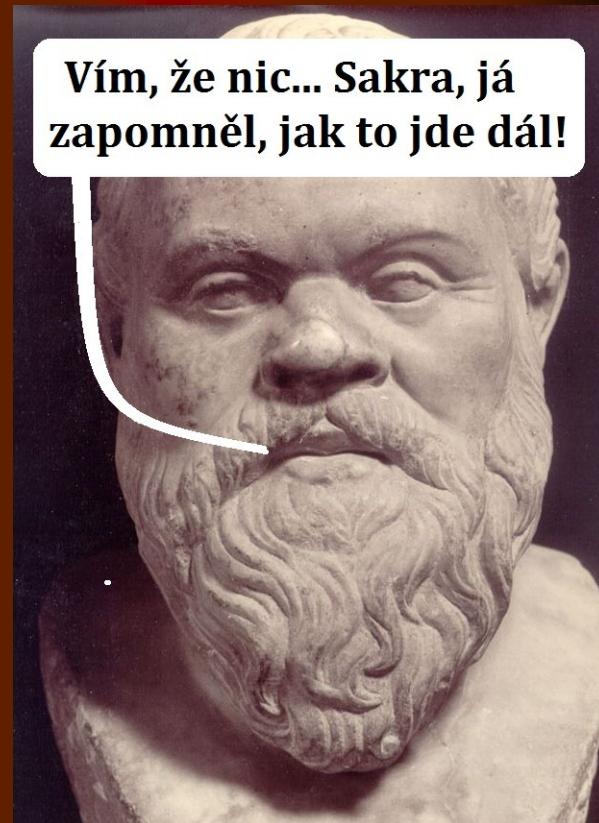
Dionýsodoros: „A není snad tvůj?“

Ktéssipos: „To bych řekl, že je.“

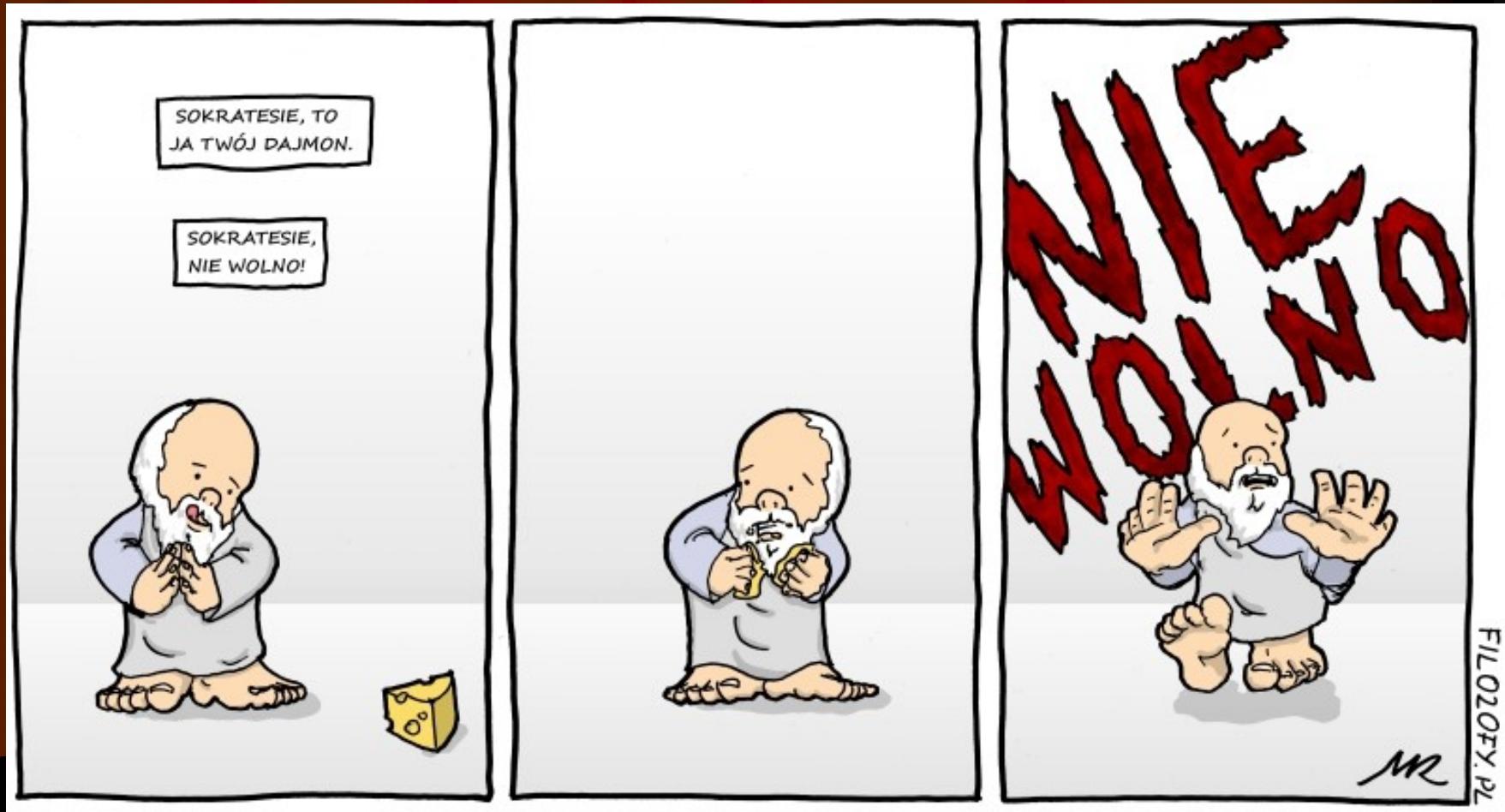
Dionýsodoros: „Tedy je to otec, a je tvůj, tedy je to tvůj otec, a štěňata jsou tví sourozenci.“

Sókratés (469 – 399 př. n. l.)

- syn kameníka a porodní báby
→ metoda *maieutiky*;
- „čtyři“ Sókratové (Xenofanés, Aristofanés, Platón, skutečný S.);
- žádný autorský spis, jen mluvení (dialogická metoda filosofování)!
- „snesl filosofii z nebes na zemi“ (M. T. Cicero);
- problém člověka, jeho správného a dobrého života (*etický negativismus*, pojem *arétē* – ctnost);

- pojem *daimonion* (problém svědomí);
- nevědomost jako počáteční stav poznání!

Statečnost až do konce...

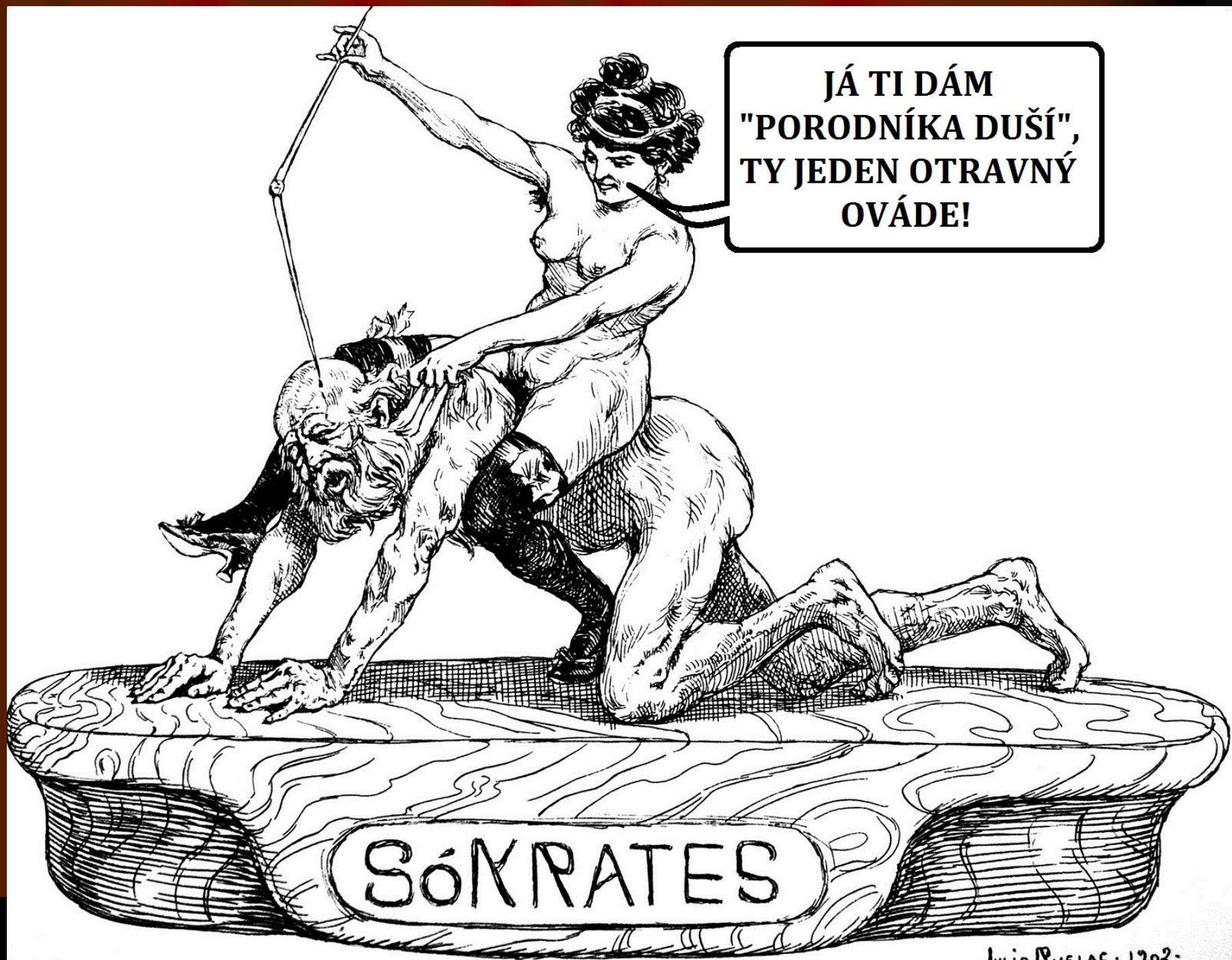

Pár citátů:

„Nejvyšším úkolem není teoretické poznání, nýbrž praktické umění žít.“

„Dostaneš-li dobrou ženu, budeš výjimkou, dostaneš-li zlou, staneš se filosofem.“

„Naše mládež miluje přepych. Nemá správné chování. Neuznává autority a nemá úctu před stářím. Děti odmlouvají rodičům, srkají při jídle a tyranizují své učitele.“

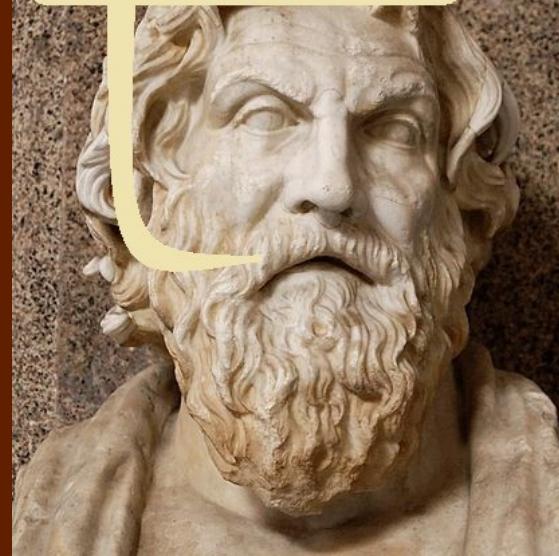

JÁ TI DÁM
"PORODNÍKA DUŠÍ",
TY JEDEN OTRAVNÝ
OVÁDE!

SóKRATES

Julio RIVELAS · 1902·

NEJSEM ŽÁDNÝ SKETA,
ALE ASKETA!

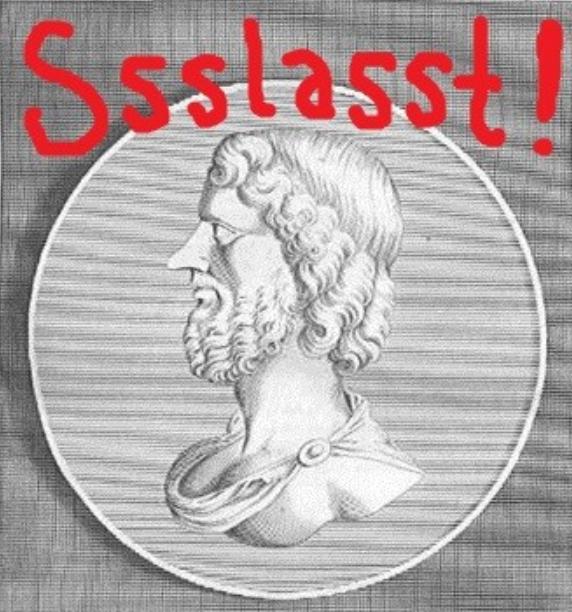
Sókratovské školy

Antisthenés z Athén (asi 445 – asi 365 př. n. l.)

- zakladatel školy kyniků;
- důraz na asketismus a sebeovládání (*autarkie*);
- rozlišoval *vnější statky* (smyslová slast) a *vnitřní statky* (pravda, poznání duše) – rovnováha je mezi nimi nemožná!
- práva je příroda, nikoli dohoda lidí či instituce.

Aristippos z Kyrény

(asi 435 – 355 př. n. l.)

- jeden z prvních představitelů hédonismu;
- cílem života je slast, slast je stav tělesný;
- užívat si (života) musíme v přítomnosti
(budoucnost je nejistá) → „*Náš je jen přítomný okamžik.*“
- slastí se ale nemáme nechat ovládat;
- o vnějších věcech nemůžeme mít ucelené vědění, ale máme pocity, a tak víme, co v nás tyto vyvolávají.

„Jako ti, co velmi mnoho jedí, nejsou zdravější než ti, co jedí jen tolik, kolik potřebují, nejsou moudří ani ti, kteří čtou mnoho, ale ti, kteří čtou užitečné věci.“

Díogenés ze Sinópé (asi 399 – asi 322 př. n. l.)

- žák Antisthena;
- kritik společnosti i Platóna;
- v souvislosti s poznáním zpochybňoval možnosti jazyka → příklon k empirickému poznání reality;
- neuznával společenské konvence, instituce a ani manželství, ženy a děti měly být společné všem mužům.